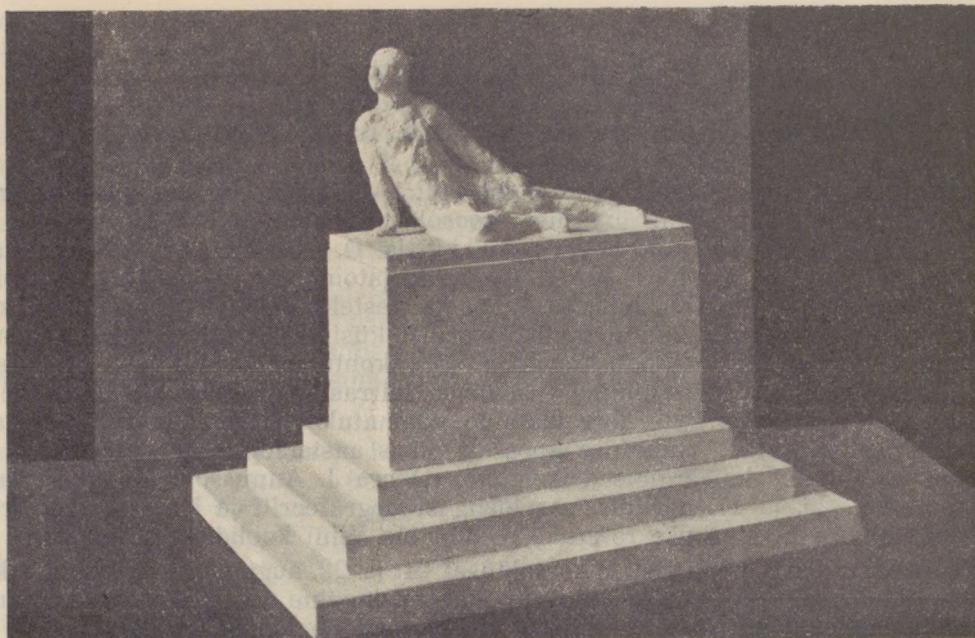

Vabadussõjas Tallinna koolidest langenud õpetajate ja õpilaste mälestussamba kavand.
(Kujur J. Koorti teos.)

Tallinna Õpetajate Seltsi aasta-peakoosolek

peetakse

pühapäeval, 6. veebruaril 1927. a. kell 11 hommikul
Tallinna linna tütarlaste kommertsgümnaasiumi ruumes,
Jaani tän. 13.

Päevakord:

1. Koosoleku juhatus valimine.
2. Aruanne 1926. a. tegevuse üle.
3. Tegevuskava 1927. a. peale.
4. Lipu ja rinnamärgi kinnitamine.
5. Eelarve 1927. aastaks.
6. Valimised põhikirja järele.
7. Koosolekul algatatud küsimused.

Märkus: Ei ilmu määratud ajaks tarviline arv liikmeid, peetakse pool tundi hiljem sealsamas
otsusevõimne koosolek.

Aruanne

Tallinna Õpetajate Seltsi 1926. aasta tegevusest.

Juhatus. Seltsi aasta-peakoosolekul 31.1.26. valiti endine juhatus terves koosseisus tagasi. Järgneval juhatusel koosolekul jaotati ametid järgmiselt: esimees — O. J. Kiesel, abid — G. Ollik ja D. Treiman; kassahoidja — G. Hion, abid — V. Vaher ja G. Ney; kirjatoimetaja — J. Tamm, abid — J. Depman ja V. Peet. Juhatus on aasta kestel pidanud 12 koosolekut, keskmiselt 5 liikme osavõtul, kus arutati 54 erilist küsimust. Tähtsamad küsimused olid: uute sektiioonide, majanduskomisjoni ja aukohtu moodustamine, klubi asutamine, „Ühistöö“ ajaloo kirjastamine, Vasalema härrastemaja ja majandushoone ostmine, loengute ja koosolekute korraldamine, raamatukogu täiendamine ja õpetajakonna huvide kaitsmine. Juhatusel püsis aasta lõpuni. — Möödunud aastal korraldas juhatus ka järgmised loengud: 1) hra J. Annussoni loengud „Ameerika kool“ 25., 26. ja 27. aprillil; see loeng stenografeeriti ja kavatsetakse trükkida avaldada; 2) hra E. Markuse referaat „Üldõpetus Viini koolides“, 2. juunil.

Kongressidest peeti Seltsi korraldusel 21. ja 22. augustil II. üleriikline käsitöö õpetajate kongress. — Arvatavasti jääb edaspidine kongresside korraldamine E. O. Liidu hooleks, kus selleks erilised toimkonnad on moodustatud.

Pidud. Läänud aastal oli Seltsil 2 piduõhtut, nimelt traditsiooniline mai-vastuvõtmine, mille korraldajaks oli Tallinna seminari õpetajaskond, ja koosviibimine meie lugupeetud haridustegelase härra G. Olliku 40-aastase ametijuubeli puhul. Mõlemist pidust oli osavõtmine elav.

Raamatukogu. Juhatusel ettepanekul võttis peakoosolek Seltsi eelarvesse 30.000 mrk., missuguse summa eest on muretsesud ilukirjanduslisi tooteid, mis linna pedagoogilise muuseumi raamatukogusse õpetajaile kasutamiseks on antud.

„Ühistöö“ ajaloo käsikirja kokkuseadmine anti härra E. Laamani hooleks, kes selle tööga juba on lõpule jõudnud. Käsikirja vaatab läbi erikomisjon, kuhu kuuluvad härrad O. J. Kiesel, G. Ollik ja V. Päts. Sama komisjon on volitatud käsikirja trükkima ja raamatut müügile saatma. Nimetatud teoses on ka eripeatükk, mis „Kooliõpetajate Roodu“ ajalugu ja tegevust vabadussõjas käsitab.

Mälestussamba püstitamiseks moodustati aasta algul komisjon, kus Seltsil 4 esitajat — härrad V. Päts, G. Ney, O. J. Kiesel ja A. Kärk. Peale nende on Haridusministeeriumi poolt — härra G. Ollik, linnavalitsuse poolt — härra K. Soans ja ajakirjanduse poolt — härra J. Prümme. Komisjon on asja nii ajanud, et kultuurkapitalist on tasutud kunstnikele mälestussamba projektide eest, kuna samba tegeliku püstitamisega seotud kulud tulevad katta Seltsi poolt toimepandud korjandusest ja muudest summadest. Komisjoni poolt valiti kujur J. Koorti projekt mälestussamba jaoks, millest pilt käesoleva aruande esilehele paigutatud.

Vasalem. Eelmisel aastal Põlluministeeriumiga sõlmitud leping härrastemaja ostu kohta sai muudatustega ometi viimaks Valitsuse poolt kinnitatud. Härrastemajaga ühel ajal osteti ka krundil Nr. 76 asuvad majandushooned, nimelt pesuköök ja pardilaut. Härrastemaja on hinnatud 1.826.485 mrk. peale, majandushooned —

50.304 mrk. Sellest summast on Selts aastate kestel, alates 31. 10. 20., tasunud 195.839 mrk., muu osa on jäänud pikaajaliseks (36 a.) kustutuseks. Näiteks tuleb 1. 5. 27. tasuda ostuhinda ja 0/0 häärrastemaja eest 65.428 mrk. ja majandushoone eest 5.430 mrk.; need summad vähenevad aast-aastalt võla lõpuliku tasumiseni. — „Õpetajate talu“ Nr. 76 maad on edasi renditud aednikule, kes maja ümbruse korras hoiab, viljapuuaeda harib ja suvitajale aiasaadusi kasvatab. Härrastemaja kasutasid suvel seltsiliikmed suvekorteriks, kuna talvel majas Vasalema algkool töötab. Suvitajale on Selts vähesel arvul mööbelt muretsenud, muu seas 12 reformpõhjaga raudvoodit. Jääb ainult kõigile soovitada veeta ükski suvi ilusas Vasalemas.

Sektsioonid. Seltsil oli 1926. a. 10 sektsiooni: pedagoogiline — juhatuses härrad M. Kotkas ja E. Triik, eesti keele — juh. J. Rummo, loodusloo-maateaduse — juh. V. Peet, J. Kents ja J. Sihver, matemaatika — juh. J. Grüntal, füüsika — juh. R. Gutman, ajaloo — juh. G. Ney, kujutava kunsti — juh. V. Päts, laulu ja muusika — juh. J. Helila, käsitöö — juh. A. Tarkpea ning usuõpetuse — juh. J. Aunver. Uuesti algatatud Pedagoogiline sektsioon pidas 4 koosolekut, kus ette kanti referaadid: 1) „Meie kooli kasvatuslised ülesanded.“ — hr. M. Kotkas; 2) „Kas aine või klassisüsteem?“ — hr. A. Kärk; 3) „Tähtsamad küsimusi uuestast kasvatus-teadusest.“ — hr. dir. J. Käis. — Eesti keele sektsioonil oli 4 koosolekut referaatidega: 1) „Gustav Suitsu teoste käsitlemine koolis“ — hr. A. Õunapuu; 2) „Rahvaluule värsitehnika“ — hr. mag. O. Loorits. 3) „Orjaaja rahva mütoloogiline looming“ — hr. mag. O. Loorits. — Loodusloo-maateaduse sektsioon pidas 5 koosolekut, millest osavõtjaid oli kuni 50 inimest. Referaatidest olid tähtsamad: 1) „Maastikkude nihkumine Euroopas“ — hr. E. Markus; 2) „Mida olen näinud ja kuulnud?“ — hr. H. Männik; 3) „Mõnda kodumaa lindudest“ — hr. J. Vaga; 4) „Pärvus, valik ja rahvaste saatus“ — dr. rer. nat. A. Audova. — Matemaatika sektsioonil oli 1 koosolek, kus refereerisid härrad Chr. Brüller ja J. Grüntal ainest „Võistluseksamid Tallinna keskkoolides.“ — Füüsika sektsioon korraldas 2 koosolekut referaatidega: 1) „Baromeetrilise rõhu ära-rippuvus ühest füüsilisest seadusest, mis veel formuleerimata“ — hr. G. Barhov; 2) „Horiso elekter“ — hr. G. Barhov; 3) „Geomagnetismi uurimised Eestis“ — hr. R. Gutman. — Ajaloo sektsioon pidas 4 koosolekut referaatidega: 1) „Eestlaste esivanemate algkodu“ — mag. H. Moora; 2) „Teoorjuseagne põllu-majanduslik kriis Eestis“ — hr. H. Kruus; 3) „Kodumaa arkeoloogia“ — mag. H. Moora; 4) „Ajaloo tunnid IV klassis“ — hr. M. Välbe. Sektsioon kavatseb korraldada Tallinnas 19.–21. aprillil II üleriiklise ajaloo õpetajate kongressi ja teeb selleks eeltöid. — Käsitöö sektsioonil oli 10 koosolekut, kus tähtsamad referaadid: 1) „Käsitöö õppekavade tegelik käsitlemine algkooli I–IV klassis“ — hr. J. Vahur; 2) „Pussnoatööd algkoolis“ — hr. A. Tarkpea; 3) „Algkoolide käsitöö õppekavad“ — hr. J. Karell. Sama sektsiooni korraldusel peeti ka II üleriik-line käsitöö õpetajate kongress. — Usuõpetuse sektsioon pidas ühe koosoleku prof. dr. H. Rahamäe loenguga „Religiooni olu.“ Sektsioon kavatseb edas-pidi tihedamini koosolekuid pidada ühes referaatide ettekandmisega.

Komisjonid. Seltsil oli 1926. a. 3 komisjoni: nõukogu — juhatuses härrad J. Vahur ja J. Mänd, majanduskomisjon — juh. G. Hion, ja Seltsi aukohtus — juh. T. Kuusik. — Nõukogu korraldas kõneõhtu F. Mikkelsaare kõnega „Isamaaline kasvatus“, arutas õpetajaisse puutuvaid küsimusi, muu seas ka uut palgaseadust, ja püüdis seltsiliikmeid ühisele tööle kutsuda. — Majanduskomisjon tegutses Seltsi ainelise külje juures, kaaludes Seltsi tulude ja kulude arveid, kinnisvarade kasutamist, kapitalide mahutamist ja arutas muid majanduslisi küsimusi. — Seltsi aukohtul möödunud aastal tööd ei olnud.

Liikmed. Seltsil oli liikmeid: I poolaasta lõpul 220 meesõpetajat ja 283 naisõpetajat, kokku 503 liiget; nimelt, I haridusjärgust — 142, II — 289, III — 21 ja tunniandjaid 51 liiget. II poolaasta lõpul oli 230 meesõpetajat ja 271 naisõpetajat, kokku 501 liiget, nimelt, I — 144, II — 290, III — 14 ja tunniandjaid 53 liiget.

Surnud. Surma läbi lahkusid 4 liiget: M. Jõks, A. Poska, B. Veidenbaum ja A. Velmar.

In perpetuum rei memoriam.

M. Jõks.

A. Poska.

B. Veidenbaum.

A. Velmar.

Mihkel Jõks sündis 14. mail 82., lõpetas Tartu õpetajate seminari, oli õpetajaks 1903 a. peale Võisikul, Kärstnas, Kõus, Peterburis ja Tallinnas ning suri 4. oktoobril 26. linna 8. algkooli õpetajana.

Apollina aria Poska sündis 12. mail 67., õppis Tartus Melini keskkoolis, oli õpetajaks 1892. aastast Haapsalus ja Tallinnas; pensionile läinud linna 9. algkoolist; surnud 3. mail 1926.

Boris Veidenbaum sündis 17. aug. 1901., lõpetas Tallinna poeglaste gümnaasiumi, õppis Tartu ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonnas; oli õpetajaks 1922. aastast Paides ja 1923. aastast Tallinnas; suri Tageperes 21. jaan. 1926. linna I. tütarlaste gümnaasiumi ja Kaarli koguduse ühisrealgümnaasiumi õpetajana.

Alide Velmar sündis 27. mail 1885., lõpetas Peterburi kõrgema naisinstiituudi; oli õpetajaks 1912. aastast Peterburis ja Tallinnas; surnud 7. veebruaril 1926 linna II. tütarlaste gümnaasiumi õpetajana.

Pensionil. Tallinna Õpetajate Seltsi liikmete seast on pensionile läinud 2 õpetajat:

P. Koit.

A. Stimm.

Peeter Koit, sünd. 10. juunil 1857., lõpetas Riia õpetajate seminari, oli enne seminari astumist abiõpetajaks 1874. aastast peale, õpetajaks 1877. aastast Rakveres, Jõhvis, Väike-Maarjas ja Tallinnas. Pajukile läinud linna 13. algkooli õpetajana ja elab Tallinnas.

Adalbert Stimm, sünd. 15. aug. 1856., Karulas, lõpetas 1876. Tartu õpetajate seminari, oli õpetajaks 1876. aastast peale Viljandis, Paldiskis ja Tallinnas. Pajukile läinud linna I. algkooli juhatajana ja elab Paldiskis.

Jubilaarid. Seltsi liikmete seas olid läinud aastal tähtpäevade pühitsejad:

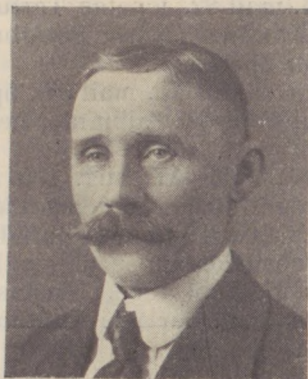
August Birk pühitses 26. mail oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud õpetajana 1897. aastast peale „Kalevipoja“ seltsi koolis, Narva-Jõesuus ja Tallinnas. Praegu linna II. õhtualgkooli juhatajaks.

Johannes Ernesaks pühitses 22. juulil oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud 1899. aastast Kohilas, Triigis ja Tallinnas. Praegu linna 24. algkooli juhataja abi.

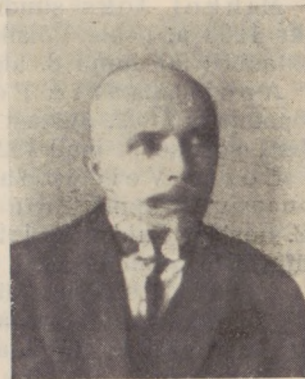
Bernhard Etruk pühitses 23. juulil oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud Kuresaares, Peterburis ja Tallinnas. Praegu prantsuse gümnaasiumi juhatajaks.

A. Birk.

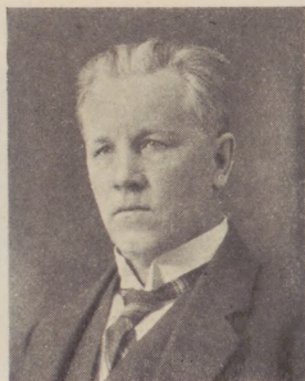
J. Ernesaks.

B. Etruk.

K. Hansman.

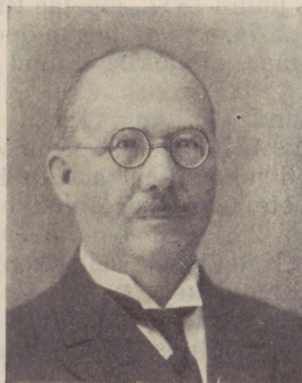
N. Kann.

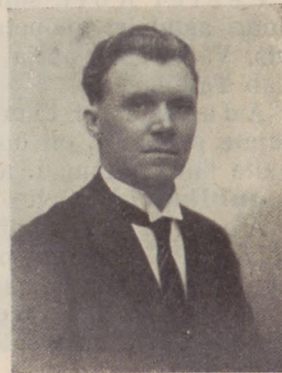
M. Madisson.

A. Maydell.

G. Olrik.

J. Paavel.

A. Puusepp.

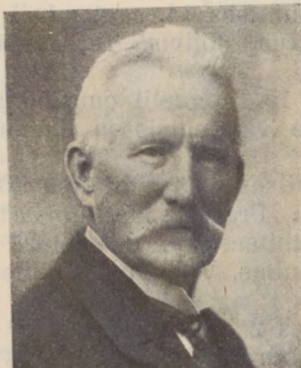
H. Pöhl.

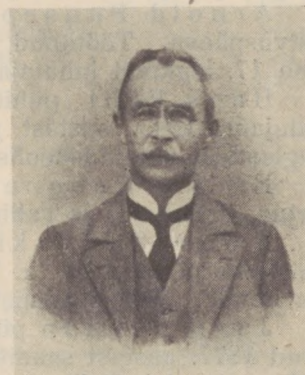
E. Rebane.

E. Savitski.

J. Seiman.

J. Stein.

A. Teder.

E. Thomson.

Kirill Hansman pühitses 23. aprillil oma 50.-aastast sünnipäeva. Õpetajaks olnud 1896. aastast peale ja töötab praegu Tallinna linna 9. algkooli õpetajana 1920. aastast saadik.

Nikolai Kann pühitses 14. sept. oma 25.-aastast õpetaja ameti kestva päeva. Töötanud Kuresaare, Peterburis, Riias ja Tallinnas. Praegu linna poeglaste realgümnaasiumi direktoriks.

Marie Madisson pühitses 26. oktoobril oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud Rakveres ja Tallinnas. Praegu linna 9. algkooli õpetajannaks.

Adelma Maydell pühitses 18. oktoobril oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötab praegu linna naiskutsekoolis.

Gustav Ollik pühitses 13. juunil oma 40.-aastast haridustegevuse mälestuspäeva. Töötanud Läänemaal, Viljandis ja Tallinnas. Praegu Haridusministeeriumi kooliosakonna juhatajaks.

Johann Paavel pühitses 15. märtsil oma 25.-aastast õpetaja ameti kestva päeva. Töötanud Laiksaare, Väikses Lähtrus, Riias, Tartus ja Tallinnas. Praegu õpetajaks linna I. tütarlaste gümnaasiumis.

Arnold Puusepp pühitses 14. septembril oma 25.-aastast õpetaja ameti kestva päeva. Töötanud Iisakus, Jõhvis, Tereveres, Ulvis ja Tallinnas. Praegu linna 17. algkooli juhatajaks.

Hans Pöhl pühitses 15. augustil oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud õpetajana 1893. aastast peale Noarootsis ja Tallinnas. Praegu õpetajaks linna poeglaste kaubanduskoolis.

Emilie Rebane pühitses 6. aprillil oma 50.-aastast sünnipäeva. Töötanud Tartus, Peterburis ja Tallinnas. Praegu „Jaan Poska“ nimelise lastekodu juhatajaks.

Emma Savitski pühitses 29. detsembril oma 50.-aastast sünnipäeva. Õpetajaks olnud 1896. a. Tallinnas, Viljandis ja jälle Tallinnas ning 1925. a. paju-kile läinud. Elab Nõmmel.

Jaan Seiman pühitses 2. oktoobril oma 70.-aastast sünnipäeva. Õpetajaks olnud 1877. aastast saadik Vändras, Tartus, Janinas ja Tallinnas. Pajukile läinud 1925. a. ja elab Tallinnas.

Johannes Stein pühitses 1. augustil oma 25.-aastast ameti juubelit. Töötanud Volskis, Kaasanis ja Tallinnas. Praegu linna I. tütarlaste gümnaasiumis õpetajaks.

Anton Teder pühitses 3. augustil oma 25.-aastast ameti juubelit. Töötanud kõik aeg Tallinna koolides. Praegu linna 18. algkoolis.

Elsa Thomson pühitses 28. augustil oma 25.-aastast ameti juubelit. Töötanud kõik aeg Tallinnas. Praegu linna II. tütarlaste gümnaasiumi õpetajannaks.

Esitus. Seltsil oli 1926. aastal esitajaid: 1) E. Õ. Liidu asemikkude kogus — 11, 2) Saksa õpetajate seltsis — 1, 3) Vene õpetajate seltsis — 1, 4) Vabadussõjas langenute mälestamise komitees — 1, 5) Pedagoogilise muuseumi nõukogus — 2, 6) Eesti Haridusliidus — 1, 7) Noorte Punases Ristis — 1, 8) o/ü „Töökoolis“ — 1.

Kokkuvõte. Peab tähendama, et Selts töötas möödunud aastal normaalselt ja teostas üldjoontes ülesseatud töökava. Aineliselt on Selts kindlal alusel ja võimaldab oma liikmele lähedaid töötamisvõimalusi. — Seltsi vahetõde teiste organisatsioonidega ja linna haridusosakonnaga on olnud täiesti hea. —

Milleks kulus liikmemaks 1926. aastal?

Liikmemaksu tuli sisse 177.193 mk. Liikmeid oli aasta keskel 503, kes liikmemaksu mitmes suuruses tasusid. Keskmine liikmemaks oli:

$$177.193 : 503 = 352 \text{ mk.}$$

Milleks	Eelarves ettenähtud	Kulutatud tegelikult	% /0	Igalt liikmelt
E. Õ. Liidule liikmemaksu	50.000	25.840	29,3	103 mk.
Veel tasuda II. poolaasta eest		26.004		
E. Õ. Liidu toetuskapitalile	25.000	13.605	12,0	42 "
Veel tasuda II poolaasta eest		7.497		
Sektsioonide kulud	50.000	18 000	10,1	35 "
Loengud ja kõneõhtud	50.000	21.175	12,0	42 "
Toetusrahad	20.000	11.600	6,5	23 "
Edustus ja kuulutused	20.000	19.040	10,7	38 "
Post ja telefon	20.000	18.975	10,7	38 "
Ruumid koosolekuteks	10.000	3.150	1,7	6 "
Osa büroo kuludest	20.000	12.307	7,0	25 "
Kokku	265.000	177.193	100,0	352 mk.

Märkus: Palgad ja muud kulud on tasutud Seltsi majanduslistest tulallikatest.

Seltsi 1927. a. tegevuskava.

1. Kursuste, loengute ja kõneõhtute korraldamine 2. Ekskursioonid ja huvireisid. 3. Koosviibimiste korraldamine. 4. Raamatukogu täiendamine. 5. Kodu asutamine. 6. Sidemete loomine välismaadega. 7. „Ühistöö“ ajaloo kirjastamine. 8. Mälestussamba püstitamine. 9. Õpetajaskonna majandusliste huvide kaitsmine. 10. Seltsi 10 aastase juubeli pühitsemine. 11. Pestalozzi päeva korraldamine ja 12. Soome-Ugri II. kultuurkongressi kaastöö.

Ettepanekud.

Seltsi Juhatus teeb peakoosolekule ettepanekud:

1. Volitada Juhatus saata Seltsi esitajaid otse Juhatuse poolt.
2. Pensionile läinud liikmeid lugeda Seltsi liikmeks ilma liikmemaksuta.
3. Kinnitada Seltsi lipu ja liikmete rinnamärgi joonistused.
4. Määrata Seltsi 1927. a. liikmemaksuks 1926. a. aasta määrad: I. järk — 400, II. — 340, III. — 300 ja tunniandjad — proportsionaalselt tundide arvule.

Seltsi 1927. a. eelarve.

Tulud.	
Liikmemaksu 500 × 340	170.000
Vasalema	80.000
Maja	224.000
Toetus ettevõtetele	20.000
Protsente	20.000
Kokku . . .	514.000

Kulud.	
E. Õ. Liidule	50.000
Toetuskapitalile	25.000
Maja remont ja kulud	80.000
Vasalema ostuhinda ja kulud	100.000
Raamatukogule	10.000
Kursustele	10.000
Sektsioonidele	40.000
Loenguteks	20.000
Ekskursioonideks	10.000
Toetuseks	10.000
Edustuseks	20.000
Ruumid koosolekuteks	10.000
Ruumid koosviibimisteks	15.000
Büroo ja trükk	20.000
Post ja telefon	20.000
Asjaajajale	65.000
Teenijale	6.500
Mitmesugused kulud	2.500
Kokku . . .	514.000

Erakorraline eelarve 1927. aastaks.

Tulud.		Kulud.	
Seltsi tagavarakapitalist	30.000	Seltsi 10. a. juubeli album	25.000
		„ lipp	5.000
	Kokku . . . 30.000		Kokku . . . 30.000

Märkus: Peale selle tuleb Seltsi tagavarakapitalist 25.000 mrk. kasutada operatsiooni- kapitaliks järgmiselt:

- a) „Ühistöö“ ajaloo kirjastamise kuludeks 20.000
- b) Seltsi rinnamärgi valmistamiseks . . . 5.000
- Kokku . . . 25.000

Tallinnas, 17. 1. 27.

Juhatus.

A TOG/5.S.